

НАГЛАСИ НА УЧИТЕЛИТЕ ПО ФИЗИЧЕСКО ВЪЗПИТАНИЕ И СПОРТ В БЪЛГАРИЯ КЪМ ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЕТО В УСЛОВИЯТА НА ПАНДЕМИЯ

Елеонора Милева

Национална спортна академия „Васил Левски“,
катедра „Психология, педагогика, социология“

ORCID

Eleonora Mileva - <https://orcid.org/0000-0002-5897-0208>

РЕЗЮМЕ

Целта на изследването е да се проучат нагласите на учителите по физическо образование и спорт в страната към прилагане на онлайн обучението. Обект на изследването са общо 138 учители (100 жени, 38 мъже). Учителите са на възраст от 24 до 68 години, с различен педагогически опит и представители на всички региони на страната. Приложен е специално разработен международен въпросник със затворени въпроси. За анализ на резултатите са използвани алтернативен анализ и тестът на Пиърсън (χ^2). Учителите оценяват онлайн обучението по физическо възпитание и спорт в условията на първия локдаун като относително добро. В същото време получените резултати показват, че образователната дейност на спортните педагози по време на пандемията е намалила мотивацията им за професионална дейност. Учителите оценяват като много добри и добри своите компетенции за използване на онлайн технологии за провеждане на обучението по физическо възпитание и спорт. Не се откриват разлики в отговорите на респондентите по критериите пол, възраст и педагогически стаж.

Ключови думи: учители, онлайн обучение, мотивация, технологии, оценка

ATTITUDE OF PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN BULGARIA TO ONLINE EDUCATION IN PANDEMIC CONDITIONS

Eleonora Mileva

National Sports Academy “Vassil Levski”,
Department of Psychology, pedagogics and sociology

ABSTRACT

The aim of the research was to study the attitudes of PE teachers in the country for the implementation of online teaching. The subject of the study was a total of 138 teachers, of whom (100 female, 38 male). The teachers were aged from 24 to 68 years, with different pedagogical experience and were representatives of all regions of the country. A specially

developed international questionnaire with closed questions was applied. Alternative analysis and chi-square Pearson's test (χ^2) were used to analyze the results. The teachers have evaluated the current online education in physical education and sport as relatively good. At the same time, the acquired results show that the educational activity of sports pedagogues during the pandemic has reduced their motivation for professional activity. Teachers have rated as good their competencies for using online technologies to conduct physical education and sports classes. No differences were found in the answers of the respondents to any of the questions on the criteria of gender, age and pedagogical experience.

Key words: *teachers, online education, motivation, technology, evaluation*

ВЪВЕДЕНИЕ

Пандемията от COVID-19 повлия съществено върху образователните системи на много страни в света, като доведе до радикални промени в начина на обучение и преподаване. Според данни на ЮНЕСКО на 7 април 2020 г. образованието в училищата и университетите е спряно в повече от 188 страни, което засяга 92% от обучаваните в света (UNESCO, 2020). Постепенно образователното съдържание се трансформира в дигитална среда, като се преминава към дистанционно и онлайн обучение (Fidalgo et al., 2020; Reimers, 2020).

Първоначалното въвеждане на онлайн обучението в училище е съпроводено с редица трудности. Учителите по всички учебни предмети се оказват неподготвени за тази коренна промяна в обучителния процес. С натрупването на опит в електронното и дистанционното обучение в редица страни отделни образователни институции започват да оказват помощ и подкрепа на педагозите чрез достъп до специализирани платформи за обучение, разработване на електронни ресурси и софтуерни продукти, както и чрез включване на учителите в образователно-квалификационни курсове за работа в новата онлайн среда. Обучението по физическо възпитание и спорт в България също преминава в дигитални условия и следва общите тенденции и закономерности (Naydenova, Chernev, 2020).

Научни изследвания в последната година доказват категорично намалената двигателна активност на учениците по време на локдауна (Pietrobelli et al., 2020; Gobbi et al., 2020; Galle et al., 2020; Roe et al., 2021). Доказва се, че този негативен процес е съпроводен с увеличаване на депресията и тревожността сред подрастващите, с намалено ниво на социални контакти и емоционални взаимодействия както при ученици, така и при учители (Lee, 2020; Lopez-Bueno et al., 2020; Oosterhoff et al., 2020). Все по-голям

интерес представлява поведението на учителите в условията на пандемия и тяхното отношение към новите форми на обучение в електронна среда (Hellewell et al., 2020; Maltagliati et al., 2021).

ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Цел на настоящото изследване е да се проучат нагласите на учителите по физическо възпитание и спорт в страната към онлайн обучението по време на пандемията от COVID-19.

Обект на изследването са 138 учители по физическо възпитание и спорт – 100 (72.5%) жени и 38 (27.5%) мъже. Педагозите са на възраст от 23 до 68 години, с различен педагогически стаж. Обхванати са учители по физическо възпитание и спорт от всички региони в страната. В изследването участват учители от столицата, от големите областни градове, от по-малки градове и селища в България.

МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Изследването е проведено през май и юни 2020 г. по време на първия локдаун в страната. Приложен е специално разработен международен онлайн въпросник със закрити въпроси. Въпросникът е разпространен в социалните мрежи, основно във Фейсбук и в различни специализирани платформи за дистанционно и онлайн обучение.

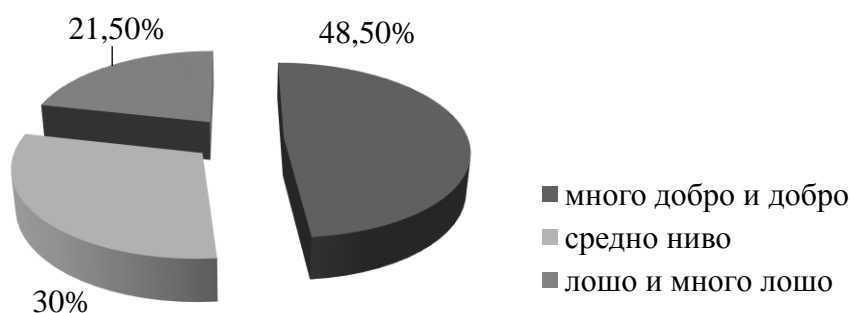
Проучването е анонимно, като учителите трябваше да отговорят на поставените въпроси по определена скала за оценяване. За статистическа обработка на събраните данни са приложени алтернативен анализ и критерият на Пиърсън (χ^2).

Въпросникът е популяризиран и е реализирано изследване с учители по физическо възпитание в още пет европейски страни – Полша, Хърватия, Северна Македония, Турция и Косово. Идеята на мащабното изследване е да се сравнят характеристиките на онлайн обучението по физическо възпитание, като същевременно се открият някои специфични негови особености в отделните държави.

РЕЗУЛТАТИ

Интерес за изследването представлява оценката на онлайн обучението от страна на учителите по физическо възпитание и спорт в България. Прави впечатление, че педагозите дават много добра и добра оценка на неговото провеждане в периода март–юни 2020 г. – общо 48.5% (Фигура 1). Сравнително нисък е дялът на учителите, които дават лоша и много лоша оценка за неговото организиране – 21.5%. Налице е и група педаго-

зи, която оценява онлайн обучението по физическо възпитание и спорт по време на първия етап на пандемията на средно ниво – 30%.

Фигура 1. Оценка на онлайн обучението от учителите по физическо възпитание

На въпроса кои са трите най-важни преимущества на онлайн обучението учителите по физическо възпитание и спорт в страната посочват следното (с най-много позовавания от страна на респондентите):

1. Възможности за използване на модерни технологии в практиката.
2. Индивидуален подход към учениците.
3. По-голям контрол и независимост на учениците.

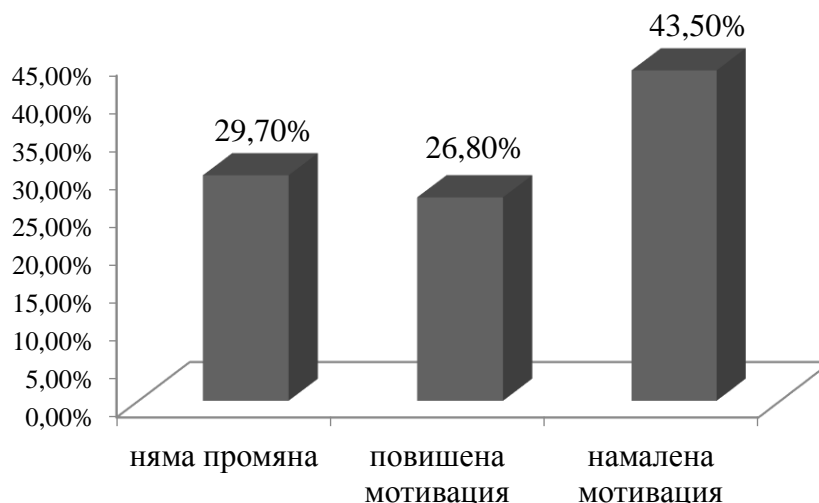
Като трите най-значими негативни последствия от онлайн обучението по физическо възпитание и спорт в българското училище спортните педагози посочват следното (с най-много позовавания от страна на респондентите):

1. Намален контакт с учениците.
2. Липса на контрол върху качеството на обучение.
3. Ограничени възможности за наблюдаване на напредъка на учениците.

Част от въпросите в изследването са насочени към влиянието на онлайн обучението върху удовлетвореността на учителите по физическо възпитание и спорт от професионалната им дейност. Установява се отрицателно влияние на този вид обучение върху личната удовлетвореност за работа при 44.9% от учителите. Същевременно 34.8% от изследваните лица посочват, че няма промяна в тяхното отношение към професионалната дейност в новите дигитални условия. Сравнително нисък е дялът на учителите, които посочват промяна, в резултат на пандемията, към по-добро – 20.3%.

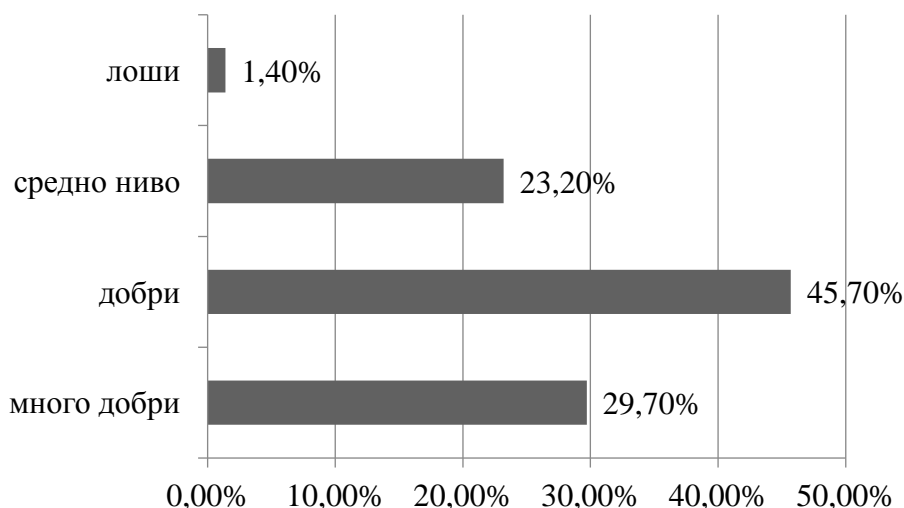
Посочените отговори насочват към резултатите относно мотивацията на българските учители по физическо възпитание и спорт за професионална дейност в условията на пандемия (Фигура 2). Професионалната мотивация е повишена само при 26.8% от

педагозите, което може да се тълкува като отрицателно явление. От своя страна най-голяма е групата на учителите с намалена мотивация – 43.5%.

Фигура 2. Мотивация на учителите по физическо възпитание за работа в онлайн среда

Много висок е относителният дял на учителите, които определят своите технологични умения и компетенции на много добро и добро ниво – 75.4% (Фигура 3). Част от изследваните лица ги посочват като сравнително добри – 23.2%. Само 1.4% от респондентите ги дефинират като лоши.

Фигура 3. Компетенции на учителите по физическо възпитание за онлайн обучение

Разнообразни са формите, чрез които учителите по физическо възпитание и спорт усвояват нови знания и формират иновативни умения за работа в модерната дигитална среда (Таблица 1). На първо място учителите учат самостоятелно, като следват инструкциите в интернет – 60.9%. Една значителна част от тях обаче учат по пътя на „про-

бата и грешката“ – 53.5%. Само 27.5% от спортните педагози са усвоили новите онлайн технологии чрез курсове, организирани от училището, и от учебни материали, качени в сайта на училището – 22.5%. Прави впечатление, че има учители, които са подпомогнати от страна на свои колеги и ученици – 23.9%.

Таблица 1. *Форми за усвояване на онлайн технологии от учителите по физическо възпитание*

Форми за усвояване на онлайн технологии	%
Самостоятелно, чрез инструкции в интернет	60.9
Чрез проба и грешка	53.5
Курсове, организирани от училището	27.5
Учебни материали на сайта на училището	22.5
От колеги и ученици	23.9

Забележка: *Процентите надхвърлят 100 поради посочване на няколко отговора от изследваните лица.*

ДИСКУСИЯ

Пандемията от COVID-19 отпрати предизвикателства към системата по физическо възпитание и спорт, включително към обучението по този учебен предмет в образователната ни система. Физическото възпитание и спортът в училище започват да се провеждат в дистанционна среда. Съществено е намалена двигателната активност на учениците от всички образователни степени. Същевременно в актуалната ситуация спортните педагози търсят нови форми, методи и подходи за реализиране на обучението в новите условия.

Като положителен факт се отчита добрата оценка от страна на учителите по физическо възпитание и спорт в България към провеждане на онлайн обучението по време на първия локдаун (март–юни 2020 г.). Това вероятно се дължи на творческото и гъвкаво отношение на педагозите към професионалната им дейност, както и към проявата на иновативно мислене. От друга страна, Министерството на образованието и науката в страната сравнително бързо успя да организира онлайн обучението в отделните образователни степени в рамките на съответните онлайн платформи и да осигури необходимите интернет ресурси.

В представеното изследване учителите специалисти насочват своето внимание към редица преимущества на онлайн обучението по физическо възпитание и спорт. Безспорно една от най-важните негови страни е възможността за прилагане и усъвършенстване

ване на информационните и комуникационните технологии в практиката. Това преимущество се определя от учителите по физическо възпитание и спорт с еднаква значимост за обучението както в началното, така и в средното училище. Работата в уеб базирана среда допринася за придобиване на нови знания, практически умения и компетенции на педагозите, които намират своя израз в реалното обучение във всички степени на образователната система. Основните затруднения на учителите по физическо възпитание и спорт по време на пандемията са свързани с липсата на достъп до необходимите онлайн ресурси и учебни материали.

Установената намалена мотивация на учителите за работа онлайн има своето естествено обяснение. Физическото възпитание е единственият учебен предмет в образователната система, който е свързан със засилена двигателна активност и силно емоционално въздействие. Откъсването на учители и ученици от естествената среда на обучение и преобразуването на преподаването в нетипичните условия на дистанционното и електронното обучение се отразяват негативно върху желанието за работа на учителите по физическо възпитание и спорт. Тези резултати се потвърждават и от други подобни изследвания, проведени в последната година (Hellewell et al., 2020).

Необходимо е обаче да се отчете значимата тенденция, че провеждането на онлайн обучението по физическо възпитание и спорт в българското училище води до някои положителни явления. Те са свързани главно с подобряване на познанията на учителите за работа в съвременните дигитални условия. Сравнително високата оценка на онлайн уменията на педагозите може да се смята за съществен напредък в професионалното развитие на учителите по физическо възпитание и спорт в изследваната област.

Получените и анализирани резултати отразяват състоянието на онлайн обучението по физическо възпитание и спорт, респективно уменията на учителите за работа в дистанционна среда, към края на първата учебна година, свързана с пандемията от COVID-19. Предполагаме, че към настоящия момент картината е различна и формите за усвояване на онлайн технологиите са по-системно организирани.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Учителите по физическо възпитание и спорт в България оценяват онлайн обучението в условията на пандемията от COVID-19 на сравнително добро ниво. Същевременно дистанционното обучение по физическо възпитание и спорт е повлияло негативно върху удовлетвореността на учителите от професионалната им дейност.

Установяват се добри умения и компетенции на учителите по физическо възпитание и спорт за провеждане на дистанционно обучение. Основната форма за придобиване на знания и умения за онлайн обучението по време на първия етап на пандемията от COVID-19 е чрез самостоятелната работа на учителите по физическо възпитание и спорт. Този факт насочва към търсене на възможности и реализиране на конкретни действия от страна на институциите и директорите на училищата за включване на по-голям брой учители в образователно-квалификационни курсове и семинари за усвояване на новите технологии и тяхното ефективно използване в системата на училищното образование, в частност в обучението по физическо възпитание и спорт.

ЛИТЕРАТУРА

Fidalgo, P., Thormann, J., Kulyk, O. & Lencastre, J.A. (2020). Students' perceptions on distance education: A multinational study. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 17(18), 1-18. <https://doi.org/10.1186/s41239-020-00194-2>

Gobbi, E.; Maltagliati, S.; Sarrazin, P.; di Fronso, S.; Colangelo, A.; Cheval, B.; Escrivá-Boulley, G.; Tessier, D.; Demirhan, G.; Erturan, G.; Yüksel, Y.; Papaioannou, A.; Bertollo, M. & Carraro (2020). Promoting Physical Activity during School Closures Imposed by the First Wave of the COVID-19 Pandemic: Physical Education Teachers' Behaviors in France, Italy and Turkey. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2020, 17(24), 9431. <https://doi.org/10.3390/ijerph17249431>

Gallè, F.; Sabella, E.A.; Ferracuti, S.; De Giglio, O.; Caggiano, G.; Protano, C.; Valeriani, F.; Parisi, E.A.; Valerio, G.; Liguori, G.; Montagna, M.T.; Romano Spica, V.; Da Molin, G.; Orsi, G.B. & Napoli, C. (2020). Sedentary Behaviors and Physical Activity of Italian Undergraduate Students during Lockdown at the Time of CoViD-19 Pandemic. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17(17), 6171. <https://doi.org/10.3390/ijerph17176171>

Hellewell, J., Abbott, S., Gimma, A., Bosse, N.I., Jarvis, C.I., Russell, T.W., Munday, J.D., Kucharski, A.J., & Edmunds, W.J. (2020). Feasibility of controlling COVID-19 outbreaks by isolation of cases and contacts. *The Lancet Global Health*, 8(4), 488-496.

Lee, J. (2020). Mental health effects of school closures during COVID-19. *Lancet. Child Adolesc. Health*, 4(6), 421. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(20\) 30109-7](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(20) 30109-7)

Lopez-Bueno, R., Lopez-Sanchez, G.F., Casajús, J.A., Calatayud, J., Gil-Salmer'on, A., Grabovac, I., Tully, M.A., & Smith, L. (2020). Health-related behaviors among schoolaged children and adolescents during the Spanish covid-19 confinement. *Front. Pediatr.* 8, 1–11. <https://doi.org/10.3389/fped.2020.00573>.

Maltagliati, S., Carraro, A., Escriva-Boulley, G., Bertollo, M., tessier, D., Colangelo, A., Sarrazin, P. (2021, January 28). Changes in Physical Education Teachers' Motivations Predict the Evolution of Behaviors Promoting Students' Physical Activity During the COVID-19 Lockdown. <https://doi.org/10.31236/osf.io/h4mw8>

Naydenova, K., Chernev, K. (2020). Distance learning in the conditions of COVID-19, the point of view of students and pupils. *Pedagogy*, 92, 7S, 260-267.

Oosterhoff, B., Palmer, C.S., Wilson, J., & Shook, N. (2020). Adolescents' motivations to engage in social distancing during the COVID-19 pandemic: associations with mental and social health, *J. Adolesc. Health*, 67(2), 179-185. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.05.004>.

Pietrobelli, A., Pecoraro, L., Ferruzzi, A., Heo, M., Faith, M., Zoller, T., Antoniazzi, F., Piacentini, G., Fearnbach, S.N., & Heymsfield, S.B. (2020). Effects of covid-19 lockdown on lifestyle behaviors in children with obesity living in Verona, Italy: a longitudinal study. *Obesity* 28, 1382–1385. <https://doi.org/10.1002/oby.22861>.

Reimers, F. M. (2020). What the Covid-19 Pandemic will change in education depends on the thoughtfulness of education responses today. *Worlds of Education*. Retrieved from https://www.worldsofeducation.org/en/woe_homepage/woe_detail/16727/%E2%80%9Cwhat-the-covid-19-pandemic-will-change-in-education-depends-on-the-thoughtfulness-of-education-responses-today%E2%80%9D-by-fernando-m-reimers

Roe, A., Blikstad-Balas, M., & Dalland, C.P. (2021). The impact of COVID 19 and homeschooling on student's engagement with physical activity. *Fronts. Sports Act.Living* 2:589227. doi: 10.3389/fspor.2020.589227

UNESCO (2020). COVID-19 Educational disruption and response. Retrieved from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

Автор за кореспонденция:

Елеонора Милева

Национална спортна академия „Васил Левски“

Катедра „Психология, философия, социология“

e-mail: emileva2002@gmail.com